

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศถือว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่จำเป็นต้องพึ่งพิงการส่งออกเป็นพื้นฐานหลักสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมทั้งประเทศไทยซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (open economy) และเป็นประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีรายได้จากการส่งออกเป็นรายได้หลัก โดยพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกสูงสุดคิดเป็นมูลค่า 178,776 ล้านดอลลาร์ฯ และมีมูลค่าการส่งออกลดลงในปี พ.ศ. 2552 เป็น 134,832 ล้านดอลลาร์ฯ ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2544 ประเทศไทยส่งออกไปยัง สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นมูลค่า 584,497 ล้านบาท และ 439,830.20 ล้านบาท ตามลำดับ (ดูตาราง 1 ประกอบ) ซึ่งสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ถือเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญลำดับแรกและลำดับรองลงมา โดยเมื่อเปรียบเทียบภายในปีเดียวกันประเทศไทยส่งสินค้าออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน คิดเป็นมูลค่า 127,205.20 ล้านบาท (ลำดับที่ 5) รองลงมาจากสาธารณรัฐสิงคโปร์ และฮ่องกง โดยมีมูลค่าการส่งออกคิดเป็นมูลค่า 233,070.90 ล้านบาท (ลำดับที่ 3) และ 146,392.20 ล้านบาท (ลำดับที่ 4) ตามลำดับ (ดูตาราง 2 ประกอบ)

ตาราง 1

สถิติมูลค่าการส่งออกของกลุ่มประเทศอาเซียนไปยังโลกจำแนกตามประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2544-2552 (หน่วย: ล้านบาท) (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ)

ปี พ.ศ.	ไทย	มาเลเซีย	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย	ฟิลิปปินส์	เวียดนาม	ลาว	พม่า	กัมพูชา	บรูไน
2544	61,961	88,005	121,755	57,362	32,664	15,027	320	2,382	1,500	3,642
2545	64,645	93,265	125,177	58,774	36,510	16,704	301	3,046	1,923	3,701
2546	75,824	99,369	144,183	64,109	36,231	20,142	335	2,485	2,118	4,424
2547	94,410	125,745	198,633	72,164	39,680	25,984	363	2,380	2,798	5,069
2548	118,158	140,870	229,652	86,721	39,879	31,726	553	3,813	3,200	-
2549	128,654	160,571	271,809	103,493	47,413	39,606	882	4,585	3,800	-
2550	140,812	176,028	299,270	118,014	50,270	48,313	842	6,313	4,400	-
2551	178,776	209,673	338,176	139,606	49,205	62,685	1,085	6,950	4,290	-
2552	134,832	157,484	269,832	119,483	38,308	57,096	1,070	6,731	4,550	-

ที่มา. จาก Uncomtrade, by United Nations, 2009, Retrieved May 12, 2011, from <http://comtrade.un.org/pb/WorldTables.aspx?y=2009>

ตาราง 2

อันดับคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทยจำแนกตามมูลค่าการส่งออกระหว่างปี พ.ศ. 2544-2553 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ฮ่องกง	จีน
2544	584,497.00	439,830.20	233,070.90	146,392.20	127,205.20
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2545	579,071.60	427,023.40	238,241.20	158,165.00	152,591.70
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2546	565,094.90	471,965.30	243,108.20	179,136.50	236,057.80
	(1)	(2)	(3)	(5)	(4)
2547	622,497.00	541,487.70	281,997.20	198,254.10	285,686.00
	(1)	(2)	(4)	(6)	(3)
2548	680,322.00	602,899.90	308,042.00	247,035.70	367,405.10
	(1)	(2)	(4)	(5)	(3)
2549	740,695.70	623,931.00	318,597.20	272,839.30	445,978.10
	(1)	(2)	(4)	(5)	(3)
2550	669,511.40	625,037.10	330,737.10	299,269.60	511,109.60
	(1)	(2)	(4)	(5)	(3)
2551	667,746.80	661,565.50	332,443.80	330,754.30	532,319.00
	(1)	(2)	(4)	(5)	(3)
2552	567,698.70	535,876.30	257,967.30	323,220.20	548,760.10
	(1)	(3)	(7)	(4)	(2)
2553	638,819.60	645,331.70	285,186.10	413,784.90	678,631.80
	(3)	(2)	(7)	(4)	(1)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงลำดับความสำคัญจำแนกตามมูลค่าของประเทศคู่ค้าที่มา. จาก ลำดับความสำคัญประเทศคู่ค้า (ส่งออกและนำเข้า), โดย กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2554ข, ค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www2ops3.moc.go.th/>

ตาราง 3

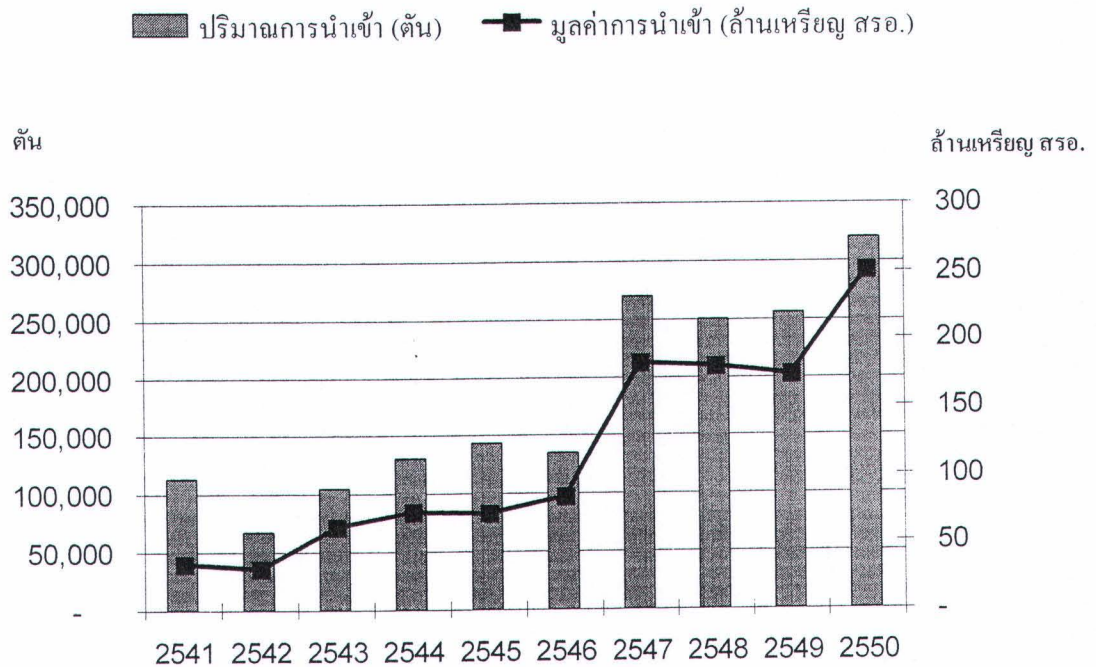
โครงสร้างสินค้าส่งออกของประเทศไทยที่ส่งไปสาธารณรัฐประชาชนจีนจำแนกตามมูลค่าการส่งออกระหว่างปี พ.ศ. 2544-2553

(หน่วย: ล้านบาทสหรัฐ)

ปี พ.ศ.	สินค้า เกษตรกรรม	อัตราการ- ขยายตัว	สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร	อัตราการ- ขยายตัว	สินค้า อุตสาหกรรม	อัตราการ- ขยายตัว	สินค้าแร่และ เชื้อเพลิง	อัตราการ- ขยายตัว	อื่นๆ	อัตราการ- ขยายตัว	รวมทั้งสิ้น
2544	573.90	0.93	122.10	214.83	1,832.40	3.41	317.80	(-27.36)	27.10	38.14	2875.40
2545	687.30	19.76	67.20	44.98	2,344.50	27.94	422.20	32.83	33.90	24.97	5,555.00
2546	1,118.40	62.73	84.30	25.51	3,824.30	63.12	627.60	48.66	34.30	1.12	5,688.90
2547	1,429.50	27.82	107.10	27.08	4,876.20	27.50	671.60	7.01	29.00	(-15.37)	7,113.50
2548	1,561.30	9.22	103.80	(-3.08)	6,638.20	36.14	823.90	22.68	40.30	39.04	9,167.50
2549	2,347.10	50.33	196.40	89.17	8,135.70	22.56	1,015.50	23.26	33.30	(-17.49)	11,727.90
2550	2,535.00	8.01	249.00	26.76	10,679.60	31.27	1,363.70	34.29	19.50	(-41.53)	14,846.70
2551	2,727.10	7.58	220.90	11.29	11,374.90	6.51	1,867.80	36.96	-	(-99.97)	16,190.60
2552	2,879.90	5.61	236.20	6.94	11,833.80	4.03	1,169.40	(-37.39)	-	(-100.00)	16,119.40
2553	4,188.40	45.43	279.30	18.26	15,475.30	30.77	1,530.30	30.85	-	-	21,475.20

ที่มา. จาก โครงสร้างสินค้ากระทรวงพาณิชย์, โดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2554, กันยายน

17 พฤษภาคม 2554, จาก http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

ภาพ 1 มูลค่าและปริมาณการนำเข้าผลไม้ไทยของจีนระหว่างปี พ.ศ. 2541-2550

ที่มา. จาก โครงการศึกษาพลวัตตลาดสินค้าผลไม้ (หน้า 65), โดย ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์, จักรี เต๊ะจาวารี, กันต์สินี กันทะวงศ์วาร์ และวรินธร ชัยวิวัฒน์, 2550, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สถาบันวิจัยสังคม.

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2553 ประเทศไทยกลับมีการเพิ่มการส่งออกสินค้าไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนคิดเป็นมูลค่า 678,631.80 ล้านบาท (ลำดับที่ 1) มากกว่า สหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนมากที่สุด คือ สินค้าอุตสาหกรรม รองลงมาคือ สินค้าเกษตรกรรม ซึ่งมีอัตราการขยายตัวในทิศทางบวกอย่างต่อเนื่องทุกปี (ดูตาราง 3 ประกอบ)

โดยสินค้าเกษตรกรรมที่สาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าจากประเทศไทย นอกเหนือจากข้าว ยางพารา และมันสำปะหลังแล้ว ผลไม้ของประเทศไทยก็เป็นสินค้าอีกประเภทหนึ่งที่มีมูลค่าและปริมาณการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีตตั้งแต่

ปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2546 สาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าผลไม้จากประเทศไทยในปริมาณที่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับภายหลังปี พ.ศ. 2546 (ดูภาพ 1) เนื่องจากเป็นช่วงก่อนที่ประเทศไทยจะจัดทำข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้กรอบ Early Harvest ของความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งภายหลังจากการจัดทำความตกลงร่วมกันแล้วประเทศไทยสามารถส่งออกผลไม้ไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนในปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้น

ตาราง 4

สถิติมูลค่าการนำเข้าผลไม้จากประเทศไทยของสาธารณรัฐประชาชนจีนจำแนกตามชนิดผลไม้ระหว่างปี พ.ศ. 2544-2550 (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ)

ชนิดผลไม้	ปี พ.ศ.							ร้อยละ
	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
ทุเรียน	-	26.200	40.500	52.5	47.8	53.9	71.2	28.4
ลำไยสด	24.6	28.200	18.200	60.7	55.9	48.4	63.2	25.1
มังคุด	4.8	8.900	8.400	14.9	29.4	34.7	17.0	19.1
ลำไยแห้ง	0.6	1.600	5.800	27.2	21.8	27.2	47.4	18.8
แอปเปิ้ล	-	-	-	0.3	2.3	5.1	5.5	2.2
กล้วย	0.2	0.200	0.600	1.9	3.2	4.9	4.9	2.0
ลิ้นจี่	3.3	3.800	1.200	7.3	11.3	5.1	3.0	1.2
ส้มแมนดาริน	-	0.001	0.009	-	0.2	4.4	2.1	0.8
ผลไม้จำพวกส้ม	0.4	0.800	0.700	0.4	0.7	2.0	1.3	0.5
มะม่วง	0.1	0.400	0.400	0.1	0.4	0.9	0.8	0.3
ผลไม้อื่น ๆ	34.7	0.800	0.800	1.7	2.2	3.8	4.0	1.6
รวม	72.8	70.500	83.000	181.7	180.5	172.7	251.3	100.0

ที่มา. จาก โครงการศึกษาพลวัตตลาดสินค้าผลไม้ (หน้า 65), โดย ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ และคนอื่น ๆ, 2550, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สถาบันวิจัยสังคม.

การนำเข้าผลไม้จากประเทศไทยของสาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2544-2550 จะมีการนำเข้าทุเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ลำไยสด มังคุด และลำไยอบแห้ง โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละของมูลค่าการส่งออกผลไม้ของประเทศไทยเท่ากับ

อบแห้ง โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละของมูลค่าการส่งออกผลไม้ของประเทศไทยเท่ากับ 28.4, 25.1, 19.1 และ 18.8 ตามลำดับ (ดูตาราง 4 ประกอบ) ทั้งนี้การส่งออกลำไยของประเทศไทยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของลำไยสด และลำไยอบแห้ง โดยตลาดส่งออกหลักจะอยู่ในทวีปเอเชีย ในปี พ.ศ. 2551 ตลาดส่งออกลำไยสด ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินโดนีเซีย และฮ่องกง คิดเป็นร้อยละ 33, 27 และ 22 ของการส่งออกลำไยสดทั้งหมดตามลำดับ ส่วนตลาดลำไยอบแห้งกว่าร้อยละ 90 ส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ, 2551)

สำหรับโครงสร้างตลาดลำไยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2552 ประกอบด้วยตลาดต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 93.5 ของผลผลิตลำไยทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็นลำไยอบแห้ง ลำไยสด และลำไยกระป๋อง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60.9, 28.6 และ 3.00 ตามลำดับ ส่วนตลาดภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของผลผลิตลำไยทั้งหมด (พัฒน์พงษ์ ภูสุวรรณ, 2553, หน้า 6) ทั้งนี้ในด้านผู้ประกอบการแปรรูปลำไยอบแห้งเมื่อพิจารณาตามประเภทของผู้ประกอบการสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ผู้ประกอบการที่ทำในนามของกลุ่ม ซึ่งผู้ประกอบการเหล่านี้เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มสมาชิกรวมกัน ส่วนผู้ประกอบการอีกประเภทหนึ่ง คือ ผู้ประกอบการที่เป็นรายบุคคล โดยลักษณะของผู้ประกอบการในกลุ่มดังกล่าวมีทั้งที่เป็นและไม่เป็นเกษตรกร ที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย และผู้ประกอบการในรูปโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้ง

จากการสำรวจผู้ประกอบการส่งออกลำไยอบแห้งของไทย พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นรายใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่มีโรงงานสำหรับการแปรรูป และเป็นผู้ส่งออกลำไยอบแห้ง จะมีตลาดหลักในการส่งออกลำไยอบแห้ง คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยพบว่า ผู้ประกอบการรายใหญ่จะเป็นเจ้าของโรงงานแปรรูปผลไม้หลายชนิด และเป็นผู้ส่งออกลำไยอบแห้งแต่จะมีผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า (ผู้นำเข้าชาวจีน) ที่สั่งซื้อส่งผลให้ต้องมีการรับซื้อจากผู้ประกอบการรายย่อยเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการสั่งซื้อที่รับมา รวมทั้งยังพบปัญหาในเรื่องของการกดราคารับซื้อของลูกค้าชาวจีนโดยอ้างในเรื่องของคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น ปัญหาด้านเชื้อรา เพื่อที่จะได้ราคาที่ถูกลงกว่าเดิม

สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งดำเนินการแปรรูปลำไยอบแห้งเพียงอย่างเดียวพบว่า จะผลิตและจำหน่ายลำไยอบแห้งให้พ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นชาวจีน และจะมารับซื้อที่โรงงานของผู้ประกอบการโดยตรง ทั้งนี้ผู้ประกอบการบางรายยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าในปัจจุบันโรงงานในภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนหรือมีหุ้นส่วนที่เป็นชาวจีน โดยจะดำเนินการตั้งโรงงานเพื่อรับซื้อลำไยอบแห้งและส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยเฉพาะ

ตาราง 5

สรุปผลการสำรวจผู้ประกอบการลำไยอบแห้งของประเทศไทยจำแนกตามขนาดของผู้ประกอบการ

ขนาดของผู้ประกอบการ	ลักษณะการประกอบการ	ปัญหาด้านการส่งออก
ผู้ประกอบการรายใหญ่	แปรรูปและส่งออกเอง	1. ผลผลิต (ลำไยอบแห้ง) ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของลูกค้า (ผู้นำเข้าชาวจีน) 2. การกีดการับซื้อของลูกค้า ชาวจีน
ผู้ประกอบการรายย่อย	แปรรูปเพียงอย่างเดียวและมี ผู้รับซื้อจากต่างประเทศมา ติดต่อโดยตรง	ไม่มี

ที่มา. จาก การสอบถามผู้ประกอบการ 13 ราย จากผู้ประกอบการทั้งหมด 27 ราย

เนื่องจากตลาดหลักสำหรับการส่งออกลำไยอบแห้งของประเทศไทย คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยสามารถส่งออกลำไยอบแห้งไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนคิดเป็นร้อยละ 67.23 ของผลผลิตลำไยอบแห้งทั้งหมด และมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2552 ถึงแม้ในปี พ.ศ. 2553 จะมีสัดส่วนลดลงเหลือเพียง 79.27 ก็ตาม แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงเป็นตลาดหลักในการส่งออกลำไยอบแห้งของประเทศไทยเมื่อเทียบกับสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ ประเทศไทยมีการส่งออกลำไยอบแห้งไปยังประเทศพม่า และสปป. ลาว เพื่อส่งต่อไปยัง

สาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาด้านการขนส่ง ในขณะที่ทั้งสองประเทศมีชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนจีน และมีการส่งออกลำไยอบแห้งที่ผลิตในประเทศทั้งสองด้วย (ดูตาราง 6 ประกอบ)

ตาราง 6

มูลค่าการส่งออกลำไยอบแห้งของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2550-2553 จำแนกตามประเทศ (หน่วย: ล้านบาท)

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2550	2551	2552	2553	2550	2551	2552	2553
จีน	1,356.80	1,604.55	2,280.37	1,672.10	67.23	87.56	88.06	79.27
พม่า	170.107	-	0.01	148.45	8.43	-	0.00	7.04
ลาว	206.545	74.128	43.459	29.656	10.24	4.05	1.68	1.41
ฮ่องกง	201.703	103.971	142.618	136.379	10.00	5.67	5.51	6.47
สิงคโปร์	17.342	17.125	33.227	34.404	0.86	0.93	1.28	1.63
แคนาดา	7.702	4.028	7.839	7.487	0.38	0.22	0.30	0.35
เกาหลีใต้	6.953	6.366	22.331	23.632	0.34	0.35	0.86	1.12
มาเลเซีย	5.536	1.352	6.298	3.114	0.27	0.07	0.24	0.15
ฝรั่งเศส	3.349	0.844	1.366	0.710	0.17	0.05	0.05	0.03
อื่น ๆ	41.978	20.202	52.099	53.393	2.08	1.10	2.01	2.53
รวม	2,018.013	1,832.566	2,589.618	2,109.323	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา. จาก โครงสร้างสินค้ากระทรวงพาณิชย์, โดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2554, ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2554, จาก

http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_re/report.asp

ตาราง 7

มูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งของสาธารณรัฐประชาชนจีนระหว่างปี พ.ศ. 2550-2553

จำแนกตามประเทศ (หน่วย: เหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2550	2551	2552	2553	2550	2551	2552	2553
ไทย	47,359,048	48,283,327	84,957,881	56,674,344	91.48	90.21	95.73	88.70
พม่า	4,035,328	3,857,187	2,998,860	6,809,282	7.79	7.21	3.38	10.66
ลาว	373,933	1,384,574	789,450	391,512	0.72	2.59	0.89	0.61
รวม	51,768,309	53,525,088	88,746,191	63,875,138	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา. จาก มูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งของสาธารณรัฐประชาชนจีน ปี 2550-2553,

โดย กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554ก, ค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2554,

จาก <http://www.ops3.moc.go.th/thtrade/>

จากเหตุนี้การรักษาตลาดและการพัฒนาศักยภาพของลำไยอบแห้งของประเทศ-ไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญ อันเนื่องมาจากการที่สาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าลำไยอบแห้งจากประเทศพม่า และ สปป. ลาว ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2553 ถึงแม้จะมีมูลค่าการนำเข้าที่ไม่มากเมื่อเทียบกับประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2550 สาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าลำไยอบแห้งจากประเทศไทย พม่า และ สปป. ลาว คิดเป็นร้อยละ 91.48, 7.79 และ 0.72 ของการนำเข้าลำไยอบแห้งทั้งหมด ทั้งนี้ถึงแม้ประเทศไทยจะมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่มากกว่าทั้งสองประเทศดังกล่าว แต่ในปี พ.ศ. 2553 สาธารณรัฐประชาชนจีนกลับลดมูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งจากประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 88.70 และเพิ่มมูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งจากประเทศพม่าแทน คิดเป็นร้อยละ 10.66 ซึ่งเพิ่มจากในปี พ.ศ. 2552 ถึงร้อยละ 7.28 (ดูตาราง 7 ประกอบ) ซึ่งคาดว่าในอนาคตประเทศพม่าจะเป็นคู่แข่งชั้นรายสำคัญของประเทศไทยสำหรับตลาดลำไยอบแห้งในสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานลำไยอบแห้ง และความสามารถในการแข่งขันของตลาดลำไยอบแห้งของประเทศไทยจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงและการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้มากขึ้นสำหรับการส่งออกในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสมการอุปทานลำไยอบแห้งของประเทศไทยที่ส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage--RCA)

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ จะใช้ข้อมูลที่มีเลขรหัสสินค้าตามระบบการแบ่งรหัสสินค้าแบบ Harmonized Commodity Description and Coding System--HS ของสินค้าลำไยอบแห้ง โดยพิกัดศุลกากรที่ใช้ คือ HS แบบ 8 Digits คือ HS 08134010 โดยจะดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

1. โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปี ในช่วงเวลาดังแต่ปี พ.ศ. 2539-2553 เป็นระยะเวลา 15 ปี
2. คำนวณความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2553 โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง คือ ประเทศพม่า เนื่องจากการส่งออกลำไยอบแห้งไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงปี พ.ศ. 2539-2553 ที่ดำเนินการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษา

1. ปริมาณการส่งออกลำไยอบแห้งของประเทศไทย (Qdlo) ไปสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ราคาโดยเปรียบเทียบของราคาลำไยอบแห้งของประเทศไทยต่อราคาลำไยอบแห้งของประเทศไทย (Pptm) อัตราแลกเปลี่ยน

บาทต่อหยวน (Exch) และตัวแปรคัมมีช้อตกลางเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (Dfta)

2. ปริมาณการส่งออกลำไยอบแห้งของประเทศไทย (Qdlo) ไปสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ราคาลำไยสดที่เกษตรกรขายได้ (Pflo)

3. ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกลำไยอบแห้ง และค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพม่า

วิธีการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อสำรวจความสามารถ ปัญหาอุปสรรค และคู่แข่งขึ้นในการส่งออกลำไยอบแห้ง รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (time series) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2553 เพื่อศึกษาอุปทานลำไยอบแห้ง และการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2553 เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า

โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลจากการผู้ประกอบการเบื้องต้น และข้อมูลทางด้านสถิติที่หน่วยงานราชการ และองค์กรระหว่างประเทศรวบรวมไว้จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นเอง โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ (telephone interview) จากแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามผู้ประกอบการส่งออกในเบื้องต้น เกี่ยวกับความสามารถในการส่งออก ปัญหา และคู่แข่งขึ้นจากต่างประเทศ
2. ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ ข้อมูลด้านการผลิตลำไย และปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้อง
3. ข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ ข้อมูลรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ประกอบการโรงงานลำไยอบแห้งที่จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม

4. ข้อมูลจากกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ และกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ได้แก่ ข้อมูลด้านการตลาดลำไยอบแห้ง ปริมาณและมูลค่าการส่งออก ลำไยอบแห้งของประเทศไทย

5. ข้อมูลจาก World Trade Atlas--WTA และ Global Trade Atlas--GTA ได้แก่ มูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งของสาธารณรัฐประชาชนจีนจากประเทศต่าง ๆ เป็นต้น

6. แหล่งข้อมูลอื่น ๆ จาก เอกสาร วารสาร รายงานการศึกษา บทความ ผลงานวิจัย และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จะแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับ ลักษณะของอุตสาหกรรมลำไยอบแห้งในประเทศไทย โดยใช้การอธิบายประกอบกับ ข้อมูลทางด้านสถิติ เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของการผลิต การพัฒนาศักยภาพใน การผลิต กระบวนการผลิต สภาพทางการแข่งขันในการส่งออกลำไยอบแห้งของ ประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปทานลำไยอบแห้งของประเทศไทย โดยจะใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในรูปสมการถดถอยพหุคูณ และมีการประมาณค่า สัมประสิทธิ์ของสมการต่าง ๆ โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least squares method)

แบบจำลองในการศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสมการ อุปทานลำไยอบแห้งของประเทศไทย โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็น ตัวกำหนดปริมาณการส่งออกลำไยอบแห้ง ดังนี้

$$Q_{dlo} = \alpha_1 + \alpha_2 P_{flo} + \alpha_3 P_{ptm} + \alpha_4 Exch + \alpha_5 Dfta$$

โดยกำหนดให้

Qdlo = ปริมาณการส่งออกลำไยอบแห้งไปสาธารณรัฐประชาชนจีน
หน่วยเป็นตัน

Pflo = ราคาลำไยสดที่เกษตรกรขายได้ หน่วยเป็นบาทต่อกิโลกรัม

Pptm = ราคาโดยเปรียบเทียบของราคาลำไยอบแห้งของประเทศไทย
ต่อราคาลำไยอบแห้งของประเทศพม่า หน่วยเป็นเท่า

Exch = อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อหยวน

Dfta = ตัวแปรดัมมี่ของปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2546 คือ 0 และ
ปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2553 คือ 1 เนื่องจากเป็นช่วงปีที่เริ่มมี
ข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างประเทศไทย
และสาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้กรอบ Early Harvest ของ
ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

2.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศพม่า
โดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative
Advantage index--RCA) ซึ่งเป็นการประยุกต์สูตรของ Balassa (1965) เพื่อเป็นเครื่องมือ
ในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

$$RCA_{ji} = \frac{\frac{X_{ji}}{X_i}}{\frac{W_i}{W}}$$

โดยที่

RCA_{ji} = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าลำไยอบแห้ง
ของประเทศไทย และประเทศพม่าในตลาดสาธารณรัฐ-
ประชาชนจีน

- X_{ji} = มูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งของสาธารณรัฐประชาชนจีน
จากประเทศไทยหรือประเทศพม่า
 X_i = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุกชนิดจากประเทศไทยหรือประเทศพม่า
ของสาธารณรัฐประชาชนจีน
 W_i = มูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งทั้งหมดของสาธารณรัฐ-
ประชาชนจีน
 W = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุกชนิดของสาธารณรัฐประชาชนจีน
 j = ประเทศที่ต้องการจะศึกษา คือ ประเทศไทยและประเทศพม่า
 i = สินค้าที่ต้องการจะศึกษาคือลำไยอบแห้ง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ของสินค้า
ที่ต้องการจะศึกษาระหว่างประเทศที่ศึกษา คือ

$RCA > 1$ หมายความว่า ประเทศนั้นมีความสามารถในการผลิตตามความเชี่ยวชาญ
เฉพาะในสินค้านั้นดีขึ้น หรือมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการผลิตเพิ่มขึ้น
หรือประเทศดังกล่าวมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการผลิตสินค้านั้นเมื่อเทียบกับ
ประเทศอื่น ๆ โดยรวม

$RCA < 1$ หมายความว่า ประเทศนั้นมีความสามารถในการผลิตตามความเชี่ยวชาญ
เฉพาะในสินค้านั้นลดลง หรือสูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการผลิตสินค้า
นั้นเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยรวม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาศักยภาพด้านการส่งออกของอุตสาหกรรม
ลำไยอบแห้งของประเทศไทย ตลอดจนแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรค
และการเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาตลาดของอุตสาหกรรมดังกล่าว